

МЕДИЧНА ОСВІТА

© О. О. Тихонова

УДК 378.115(477.85)

О. О. Тихонова

ПРО ВАЖЛИВІСТЬ РОЛІ КУРАТОРА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ – МЕДИКІВ

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

Майбутнє України залежить від того, якою мірою духовність стане основою життя її нової інтелектуальної еліти. На кожному історичному етапі розвитку українського суспільства піднімалося питання формування національної ідеї [4] та на її основі плекання молоді, яке забезпечить наступність поколінь та розвиток української державності.

Сьогодні особливо актуальним є формування позитивної мотивації до майбутньої фахової діяльності студентів, оскільки в епоху високих технологій та масової комп'ютеризації всіх видів людської діяльності виникає потреба у формуванні професійної компетенції, що, в свою чергу, обумовлює моральну відповідальність за застосування набутих знань на практиці, зокрема медичній. Соціальне середовище і особистість постійно перебувають у взаємозв'язку [1,3]. Оскільки особистість студента у вищому навчальному закладі є об'єктом виховання, то її формування необхідно здійснювати як через свідомість і внутрішній світ цієї особистості, так і через оточення, в якому вона знаходиться (одногрупники, викладачі, мешканці кімнати гуртожитку, неформальні групи тощо). Сучасна студентська молодь вищих навчальних закладів виразно відчуває на собі моральний і психологічний тягар подвійної ваги. З одного боку, значні зусилля колективу навчального закладу у напрямку виховання морально-стійких особистостей [8], з іншого формування висококваліфікованого фахівця як члена українського суспільства, який живе його реаліями і готовий реалізувати свої професійні амбіції на теренах України, а не за кордоном. Тому, крім якісного навчання та виховання особистості у стінах вишу, на формування світогляду молоді великий вплив має середовище та сьогодення.

Отже, перед колективом будь-якого вищого навчального закладу, зокрема медичного, постає завдання: надання якісних освітніх послуг, здатних сформувати високий професіоналізм і усвідомлення зв'язку з цим свого місця як фахівця у суспільстві та багатопланове гуманістичне виховання, покликане сформувати у студента особистісні якості, що ґрунтуються на сучасній системі цінностей. І лише при гармонійному поєднанні цих систем можливо досягти бажаного виховного впливу. Тому особливе місце у взаємодіючих між собою вищеназваних понять відводиться куратору групи, який є посередником між

студентом і деканатом, студентом і викладачем, а інколи – між студентом і студентом.

Проблеми адаптації студентів першого року навчання у медичних вузах пов'язані насамперед із готовністю особистості до зміни умов діяльності. Низка досліджень у педагогіці і психології, здійснених останнім часом, розширили і конкретизували поняття про готовність до діяльності як складне утворення в структурі особистості [1, 6]. Термін "готовність" уживається в двох значеннях: навчання – формування готовності до виконання майбутніх завдань; готовність – наявність компетентності, знань і умінь, потрібних для виконання поставлених завдань. Велике значення у формуванні професійної компетентності студентів медиків відіграють куратори.

Школа кураторства в ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» працює з 1967 року (протягом всього Полтавського періода) на основі Положення про куратора студентської групи. Центром і організатором виховного процесу є рада кураторів, до складу якої входять проректор з гуманітарної освіти та виховання доцент Ставицька Н. П., головні куратори факультетів, куратори академічних груп.

Основна мета роботи кураторів зі студентами – формування особистості майбутнього лікаря, створення умов для розвитку та самореалізації кожної молодої людини, вироблення у них чіткої громадянської позиції. Робота кураторів 1–3 курсів значно відрізняється від роботи кураторів 4–6 курсів. Для колишніх випускників сама зміна закладу із школи на вуз вже є стресом. Більше десяти років діти були у комфортних умовах батьківської опіки та турботи шкільної спільноти. І потрапили вони до омріяного вищого навчального закладу із зовсім іншими підходами до навчання і ролю викладачів та студентів у ньому. Основною відмінністю між шкільною та вищою освітою України у сучасних умовах розвитку є те, що у вишах навчання здійснюється за кредитно-модульною системою. Вона передбачає зовсім інші підходи до методики викладання дисциплін та ролі у своїй освіті майбутніх медиків. Специфікою цієї системи є нові підходи до організації практичних занять, до контролю за рівнем засвоєння матеріалу, до ваги самоосвіти студентів.

Саме тому, куратори молодших курсів допомагають студентам адаптуватися до навчання в академії, сформувати колектив академічної групи, здійснюють контроль за виробничою дисципліною та успішністю, проводять організаційно-виховну та культурно-освітню роботу, пропагують здоровий спосіб життя. Куратори студентів старших курсів більше уваги приділяють індивідуальній та профорієнтаційній роботі, активізації наукової діяльності, спонуканню студентів до вдосконалення набутих на клінічних кафедрах знань шляхом залучення їх до роботи в студентських наукових товариствах, участі в наукових конференціях, розвитку допитливості, самостійності, ініціативності тощо.

На семінарах кураторів обговорюються нормативні документи стосовно проведення виховної роботи, надаються методичні рекомендації щодо вдосконалення роботи кураторів.

Досвід показує, що серед численних форм роботи, які практикуються кураторами академії, перевага надається формуванню професійних якостей

студента: куратори відвідують лекції, практичні і семінарські заняття з різних навчальних дисциплін, що викладаються у групі, сприяють організації додаткових попредметних консультацій напередодні проведення модульних контролів; обговорюють щомісячно на виховних годинах стан успішності та виробничої дисципліни; слідкують за своєчасним заповненням індивідуальних планів студентів своєї групи; за необхідності встановлюють контакти з батьками невстигаючих студентів.

Окрім організації додаткових консультацій, допомога студентам у складанні модульного контролю здійснюється у вигляді роз'яснювальної роботи щодо негативних наслідків несвоєчасного складання модулів, надаються кваліфіковані поради у розв'язанні проблем, що призвели до накопичення академічної заборгованості, здійснюється постійний контроль ситуації.

Популярними формами виховної роботи куратора, які формують інтерес до обраної професії, є залучення студентів до науково-пошукової роботи щодо вивчення історії кафедр академії, організація зустрічей з ветеранами та відомими людьми академії і Полтавської області в галузі медицини.

На нашу думку, використання у виховному процесі принципу співпереживання (емпатії) як психологічного механізму формування особистості є особливо актуальним у медичному виші [8]. Завданнями щодо реалізації мети професійної підготовки є: формування у студентів любові та відповідального ставлення до професії, яку обрано; озброєння знаннями закономірностей, що впливають на професійну

діяльність фахівця, забезпечення його професійної і спеціальної компетентності; формування основ професійної майстерності, вміння вирішувати певні типи завдань.

Тому залучення студентів до участі в групах милосердя та волонтерському русі уможливує в обставинах, що наближені до реалій обраного фаху, розвивати та відшліфувати у майбутнього спеціаліста толерантні норми поведінки в рамках «лікар – хворий», бажання бути корисним тим, хто потребує допомоги: дітям, позбавленим батьківської опіки, ветеранам війни, особам з обмеженими фізичними можливостями, тяжкохворим тощо і є пріоритетним напрямком діяльності куратора в позанавчальний час.

Уже традиційними стали в ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» такі форми роботи, як добровільне донорство, організація акцій, присвячених Всесвітньому дню боротьби зі СНІДом.

Студенти-волонтери академії за підтримки кураторів студентських груп та студентського парламенту академії активно позиціонують громадську позицію серед мешканців міста: виготовляють спільно з профільними кафедрами інформаційні листи, до Всесвітнього дня без тютюну тощо.

За ініціативи студентського самоврядування та підтримки кураторів неодноразово проводяться благодійні акції: збираються кошти для пацієнтів з обмеженими можливостями, будинку престарілих, онкохворих дітей, подарунки для дітей з вадами розвитку, сиріт.

Висновки. Сумуючи вищевикладене, підкреслимо, що формування професійних якостей є одним із ключових чинників становлення студента як особистості і фахівця. Першочергове завдання куратора академічної групи – спрямувати процес виховання в напрямку особистісно зорієнтованого виховання, використовуючи для цього сукупність взаємозалежних елементів (формування професійних якостей, національно-патріотичний, культурологічний, художньо-естетичний, екологічний, фізичний аспекти), здатних у кінцевому результаті сформувати соціально активного, морально стійкого, духовно багатого та професійно грамотного фахівця.

Особливо важливе значення у вихованні майбутніх медиків, для яких гуманізм та емпатія є основою професійної діяльності, має їхня участь у благодійних акціях та волонтерських рухах, що сприяє особистому сприйняттю ними загальнолюдських цінностей, вихованню відповідальності за життя та здоров'я кожної людини.

Література

1. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. Буряк // Вища школа. – 2002. – № 6. – С. 18–28.
2. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи : метод. Посібник / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
3. Зеліско Л. До проблеми культурологічної підготовки майбутніх фахівців у вищій школі / Л. Зеліско // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2001. – № 1. – С. 126–133.
4. Ідея патріотизму в роботі викладача медичного вузу / І. О. Гіленко, Д. Г. Дем'янюк, В. І. Ляховський [та ін.] // Медична освіта. – 2007. – № 4. – С. 7–10.

5. Козловська І. М. Проблема підготовки фахівця у контексті основних філософських категорій : науково-методичні рекомендації / І. М. Козловська. – Львів : Сполом, 2006. – 16 с.
6. Мойсеюк Н. Є. Готовність до професійної діяльності : суть і шляхи формування / Н. Є. Мойсеюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. Вип. 12 / редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2006. – С. 364–368.
7. Платонов К. К. Структура и развитие личности / К. К. Платонов. – М. : Просвещение, 1986. – 255 с.
8. Формування у студентів домінанти на емпатію / С. Н. Вадзюк, С. І. Шкробот, О. В. Денефіль [таін.] // Медична освіта. – 2003. – № 1. – С. 48–50.

УДК 378. 115(477. 85)

ПРО ВАЖЛИВІСТЬ РОЛІ КУРАТОРА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Тихонова О. О.

Резюме. У статті розкривається важлива роль кураторів у формуванні позитивної мотивації до майбутньої професійної діяльності студентів у системі вищих медичних закладів України. Першочергове завдання куратора академічної групи – спрямувати процес виховання в напрямку особистісно зорієнтованого виховання, використовуючи для цього сукупність взаємозалежних елементів Також акцентується увага на педагогічному підході до завдань, форм і методів, сукупність яких уможливить досягнення соціально значущої мети розвитку особистості лікаря.

Ключові слова: професійна компетенція, куратор, особистість, виховна робота, професійні якості, фахівець.

УДК 378. 115(477. 85)

О ВАЖНОСТИ РОЛИ КУРАТОРА В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ-МЕДИКОВ

Тихонова О. А.

Резюме. В статье раскрывается важная роль кураторов в формировании позитивной мотивации к будущей профессиональной деятельности студентов в системе высших медицинских учреждений Украины. Первоочередное задание куратора академической группы – направить процесс воспитания в направлении личностно ориентированного воспитания, используя для этого совокупность взаимозависимых элементов. Также акцентируется внимание на педагогическом подходе к заданиям, формам и методам, совокупность которых дает возможность достигнуть социально значимой цели развития личности врача.

Ключевые слова: профессиональная компетенция, куратор, личность, воспитательная работа, профессиональные качества, специалист.

UDC 378. 115(477. 85)

Prominent Role of a Tutor in the Formation of Professional Competence of Medical Students

Tykhonova O. O.

Summary. The article covers the role of tutors in the formation of positive motivation towards the future professional activity of students in the system of higher medical institutions of Ukraine. Nowadays the formation of students' positive motivation towards their future speciality is of special importance, since in the age of cutting-edge technologies and total computerization of all types of human activities it is necessary to form professional competence, which, in its turn, stipulates moral responsibility for application of acquired knowledge in practice, medical in particular. Since the student's personality in the higher educational institution (HEI) is the object of education, its formation should be done through awareness and the inner world of this personality, as well as the social surroundings (groupmates, teachers, room-mates in the dormitory, informal groups, etc.). Thus, apart from a qualitative training and education of the personality at the HEI, social surroundings and contemporaneity influence greatly on the formation of ideology of young people. Any faculty in any HEI, medical in particular, has the task to provide the students with qualitative educational services, able to form the high professionalism and further awareness of their role as a specialist in the community, as well as multidimensional humanistic education, aiming at formation of student's personal properties, based on the present value system. Consequently, a tutor takes a special place in the interacting concepts, mentioned above, who is the mediator between the student and the Dean's office; the student and the teacher, and sometimes between the student and the student.

The problems of first-year students' adaptation to study at the medical HEIs are first connected with the readiness of the individual to change the conditions of activity. The term "readiness" has two meanings: training – formation of readiness to do future tasks; readiness – presence of competence, abilities and skills, required to perform the assigned tasks. The important role in the formation of professional competence of the medical students is assigned to tutors. The school of tutors in the HSEE of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy" exists since 1967, based on the Statute of a Tutor. The core and organizer of process of education is the Board of Tutors, which includes the Vice-Rector on Liberal Education and Educational Work, principal tutors of the faculties, tutors of academic groups.

The main purpose of tutors' activity is to form the personality of a future physician, to create favorable conditions for development and self-realization of every young individual, formation in them strict civic stand.

The tutors' activity with students of 1-3 years of study considerably differs from the tutors' activity with students of 4-6 years of study. Tutors of junior students help them to adapt to study at the academy and form the team of academic group; monitor the discipline and progress in studies; carry out organizational and educational and cultural work; promote healthy life-style. Tutors of senior students pay more attention to individual and vocational work, activation of scientific work; motivate students to improve the acquired skills on the clinical departments by means of their engagement into scientific fellowships, participation in the scientific conferences, development of desire for learning, self-dependency, initiative, etc. It is known by experience that among the various types of activity, which are widely used by the tutors of the academy, the preference is made to formation of professional skills of student, since it is considered one of the major factors in making up of personality and specialist. First and foremost task of the tutor of academic group is to turn the educational process in the direction of person-oriented education by means of the complex of inter-related elements (formation of professional skills, national-patriotic, cultural, artistic, ecological, physical aspects), finally able to form socially active, well-conditioned, intellectual wealthy and skilled specialist.

Students' participation in charitable actions and voluntary movements is particular importance in the process of education of future physicians, since humanism and empathy are the fundamentals of their professional activity. It facilitates their personal perception of universal values, training the responsibility for life and health of each person.

Key words: professional competence, a tutor, personality, educational work, professional skills, specialist.

Стаття надійшла 3. 09. 2013 р.